

Samhällslära 24.3.2020

Provet hölls undantagsvis den 17 mars 2020

Slutgiltiga beskrivningar av goda svar 12.5.2020

Beskrivningar av goda svar för det ersättande provet i ämnet för synskadade hittas som en enskild fil under delen Beskrivningar av goda svar på nämndens webbsida.

Tabellen i denna fil (på sidan 3) är inte nödvändigtvis fullkomligt tillgänglig för till exempel användare av skärmläsningsprogram.

Grunderna enligt vilka bedömningen gjorts framkommer i de slutgiltiga beskrivningarna av goda svar. Uppgiften om hur bedömningsgrunderna tillämpats på examinandens provprestation utgörs av de poäng som examinanden fått för sin provprestation, de slutgiltiga beskrivningarna av goda svar och de föreskrifter gällande bedömningen som nämnden gett i sina föreskrifter och anvisningar. De slutgiltiga beskrivningarna av goda svar innehåller och beskriver inte nödvändigtvis alla godkända svarsalternativ eller alla godkända detaljer i ett godkänt svar. Eventuella bedömningsmarkeringar i provprestationerna anses vara jämfällbara med anteckningar och sålunda ger de, eller avsaknaden av markeringar, inte direkta uppgifter om hur bedömningsgrunderna tillämpats på provprestationen.

De viktigaste bedömningsgrunderna i provet i samhällslära är hur examinanden behärskar läroämnets innehåll, tankemodeller och färdigheter såsom de definieras i läroplanen samt ett korrekt och precist bruk av de centrala begreppen inom samhällsläran. En bedömningsgrund är också examinandens förmåga att tolka och kritiskt utvärdera information som beskriver samhällslärliga fenomen, att dra självständiga slutsatser utifrån denna information och att jämföra olika tolkningar av samhällslärliga frågor samt att ta ställning till dem och motivera sina ståndpunkter. I bedömningen fästs uppmärksamhet även vid framställningen, hur svaret motsvarar uppgiften, hur svaret avgränsas och hur klar argumentationen är.

Av svaren bör det framgå att examinanden förstår samhällets struktur och funktion som en historiskt skiktad och av historien utformad helhet. Examinanden känner till det finländska samhällets politiska, sociala, ekonomiska och juridiska struktur samt de viktigaste teorierna och begreppen förknippade med den. Vidare kan examinanden koppla de granskade fenomenen till sina bredare samhällslärliga sammanhang.

Examinanden kan i sina svar placera det finländska samhället i en internationell och global kontext, som bland annat inbegriper medlemskapet i Europeiska unionen och följderna av det. Examinanden kan använda samhällslärlans centrala begrepp som makt, inflytande, ansvar och rättvisa. Examinanden förstår också

ekonomins grundläggande mekanismer och de principer som styr den offentliga maktutövningen och rättssystemet, samt terminologin som gäller dessa.

I materialuppgifterna kan examinanden tolka och på ett relevant sätt utnyttja olika typer av material gällande samhället och ekonomins funktioner, såsom texter, bilder, videor, kartor, diagram, figurer och statistik. Examinanden kan också utvärdera dem kritiskt. I uppgifter som kräver reflektion och i uppgifter som inkluderar motstridiga fakta visar examinanden att hen förstår att information om samhället till sin karaktär kan vara teoretisk och öppen för tolkning, och att de kausala sambanden mellan orsak och verkan är invecklade och komplexa. Examinanden kan skapa en egen och motiverad syn på samhällliga och ekonomiska frågor som kan vara motstridiga och kopplade till olika värderingar. I bedömningen beaktas examinandens förmåga att utifrån sin kunskap bygga upp välstrukturerade helheter. Likaså fästs uppmärksamhet vid examinandens förmåga att skilja på relevant och irrelevant information samt förmågan att i svaret utnyttja aktuell information.

Tabellen nedan är avsedd som stöd för bedömningen, och den lyfter särskilt fram också de dimensioner av svaret som är kopplade till målen för examinandens färdigheter. Beskrivningarna i tabellen ska ses som exempel.

I de uppgiftsspecifika beskrivningarna av goda svar ges bedömningskriterierna indelade i två nivåer, för goda och berömliga svar. För uppgifter värda 20 poäng ger goda svar 7–13 poäng och berömliga svar 14–20 poäng. För uppgifter värda 30 poäng är motsvarande gränser 11–20 och 21–30 poäng.

	0	Nöjaktig	God	Berömlig
<i>Riktig och relevant kunskap; exakt begrepps-användning</i>	Svaret innehåller ingen kunskap som förutsätts i uppgiften. Uppgiften har förståtts fel.	Svaret har knapphändigt innehåll eller innehåller mycket irrelevant. Svarar endast delvis på uppgiften. Hanteringen av begrepp är bristfällig.	Svaret innehåller förhållandevis exakt kunskap som motsvarar uppgiften väl. God hantering av begrepp.	Svaret innehåller väsentligt och med tanke på uppgiften meningsfullt avgränsat kunskapsinnehåll. Hanteringen av kunskap och begrepp är exakt.
<i>Analytiskt, logiskt, välunderbyggt</i>	Svaret är ostrukturerat och oredigt. Påståenden motiveras inte.	Svarets struktur är katalogmässig eller oklar. Granskningen av ämnet är svagt analyserande. Påståenden motiveras knapphändigt.	Svaret är till vissa delar analytiskt. Granskningen av ämnet är följdriktig, även om brister förekommer ställvis. Påståenden motiveras förhållandevis väl.	Svarets generella grepp är analytiskt. Granskningen av ämnet är följdriktig och argumenterande, och påståenden ges goda motiveringar.
<i>Kritiskt, flera perspektiv, förmåga att utvärdera och tillämpa kunskap</i>	Svaret innehåller inga (käll)kritiska observationer och ingen förnuftsbasead utvärdering eller tillämpning av kunskaperna. Svaret visar inga tecken på förmåga att diskutera olika tolkningar eller alternativ.	Svaret visar svaga tecken på källkritik samt några sporadiska och svaga tecken på diskussion kring olika perspektiv och tolkningsmässighet. Svaret uppvisar endast ringa tillämpning av kunskap.	Svaret visar ställvis god (käll)kritisk diskussion och goda tolkningar, samt några goda exempel på tänkande som representerar ett grepp med flera perspektiv. Svaret visar några tecken på förmåga att utvärdera och tillämpa kunskap.	Svaret har ett skarpt och insiktsfullt (käll)kritiskt grepp. Svaret innehåller välöverbärdig diskussion ur flera perspektiv. Svaret innehåller flera exempel på utvärdering och tillämpning av kunskap.

Del I: 20-poängsuppgifter

1. Att stifta grundlagar (20 p.)

I ett gott svar framgår att examinandan generellt har förstått de utmärkande dragen för stiftandet av grundlagar, i relation till stiftandet av vanliga lagar. I svaret beskrivs lagberedningen kronologiskt: Regeringens proposition, remissdebatten, utskottsbehandlingen och 1:a och 2:a behandlingen samt presidentens roll i lagstiftningsprocessens slutskede. En regeringsproposition som gäller en grundlag kommer i riksdagen först till remissdebatt, varefter den går vidare till grundlagsutskottet för behandling.

Grundlagsutskottets uppgift är att avge utlåtanden om huruvida lagförslag och förslag till ändring av grundlagen som det ska behandla är förenliga med grundlagen och de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Utskottet består av riksdagsledamöter. Det hör experter i de frågor lagförslagen gäller.

Ett förslag som gäller en grundlag ska först godkännas med enkel majoritet i den andra behandlingen. Sedan får lagförslaget vila till nästa valperiod. Den riksdag som sammanträder efter valet fortsätter att behandla det vilande lagförslaget som ska godkännas med 2/3 av de avgivna rösterna. Ett grundlagsförslag lämnas inte vilande över val om det förklaras brådskande med minst fem sjättedelars majoritet. Därefter kan det godkännas med två tredjedelars majoritet.

I ett berömligt svar visar examinandan att hen förstår att grundlagsutskottets uppgift är att på förhand granska lagarnas grundlagsenlighet. I svaret beskriver examinandan i större detalj grundlagsutskottets roll i stiftandet av grundlagar och andra lagar, såsom hörandet av experter och förslagets framskridande i första plenum och möjligen stora utskottet. Examinanden kan hänvisa till stiftandet av grundlag år 2000 och dess senare ändringar (medborgarinitiativ, ändringar i skyddet av integritet i elektronisk kommunikation) eller ge exempel på utvärderingen av grundlagsenligheten i vanliga lagar, t.ex. lagarna kring social- och hälsovårdsreformen.

2. Ekonomisk ojämlikhet i de europeiska länderna (20 p.)

2.1. (8 p.)

I uppgiften förutsätts inte direkt en definition av begreppet medianinkomst, men det är till fördel för svaret om det framgår att begreppet har förstått rätt. Utifrån hushållens nettoinkomster kan de europeiska länderna grovt delas upp i tre geografiska områden. De högsta nettoinkomsterna finns i Västeuropa och

Norden. (Inom denna grupp återfinns de högsta nettoinkomsterna i Norge och Schweiz som inte hör till EU, samt i Luxemburg.) Det andra området som går att urskilja är sydeuropeiska länder (Italien, Spanien osv.) och bland de östeuropeiska länderna Polen, Estland, Tjeckien och Slovakien där nettoinkomsterna är lägre än i föregående grupp. Till området med de lägsta nettoinkomsterna hör de övriga östeuropeiska länderna samt de baltiska länderna Litauen och Lettland.

Examinanden kan förklara de ekonomiska skillnaderna mellan EU-länderna t.ex. med snabbare ekonomisk tillväxt i Västeuropa efter andra världskriget eller med att de östeuropeiska länderna tidigare hört till Sovjetunionen och den socialistiska planekonomiska sfären. Hen kan också hänvisa till den effekt olika välfärdsmodeller har på inkomstbildningen.

2.2. (12 p.)

I ett gott svar presenteras Europeiska unionens regionalpolitiska målsättning att jämna ut de regionala skillnaderna i utveckling och att främja EU-områdets ekonomiska förenhetligande och en hållbar tillväxt. Genom regionalpolitiken strävar man också efter att skapa gemenskapskänsla. Regionalpolitiken omfattar samtliga områden och städer i Europeiska unionen och har som syfte att främja skapande av arbetsplatser, företagens konkurrenskraft, ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling samt att förbättra medborgarnas livskvalitet. Fattiga områden stöds med EU:s gemensamma tillgångar. Projekten kan till exempel gälla infrastruktur, miljö eller utbildning. I svaret nämns exempel på områden eller projekt som kan få stöd, såsom fattiga medlemsstater (t.ex. Rumänien och Bulgarien) eller mindre utvecklade områden i de rika länderna (t.ex. Östra Finland, Syditalien). Den fria rörligheten för människor, varor och kapital har jämnat ut de regionala skillnaderna.

I ett berömligt svar nämns något sätt på vilket EU driver regionalpolitiken, till exempel strukturfonderna eller kohesionsfonden.

3. Styrräntan och börskurserna (20 p.)

I ett gott svar behärskar examinandens begreppen väl. Examinanden ska kunna tillämpa begreppet styrränta på centralbankernas agerande för att öka den ekonomiska aktiviteten eller för att förebygga överhettning. USA:s ekonomiska tillväxt var år 2018 gynnsam och behövde därför inte ges fart med låga räntor, utan behövde snarare dämpas på ett förutseende sätt. De sjunkande börskurserna som nämns i uppgiften kan förklaras exempelvis med att affärsföretagens låneskötselutgifter stiger när räntorna stiger samtidigt som

rädslan för mindre vinster ökar, vilket innebär att efterfrågan på företagens aktier sjunker med lägre börspriser som följd.

I ett berömligt svar är hanteringen av begrepp och kunskap precis. Alla delområden i uppgiften har besvarats och svaren är inriktade på de saker som efterfrågas. I svaret behandlas styrräntan, penningpolitiken, den ekonomiska tillväxten och börskurserna med beaktande av det ekonomiska läget i USA. Av svaret framgår att USA:s styrränta i flera års tid var mycket låg. Det här berodde på att den ekonomiska tillväxten stod på bräcklig grund efter finanskrisen och man ville hålla penningpolitiken lätt för att stabilisera situationen. När ekonomin blev starkare kunde man emellertid börja höja räntorna. Vid god ekonomisk utveckling förbättras vanligtvis sysselsättningen, hushållens löneinkomster ökar och företagen kan investera mer och konkurrera om arbetstagare med hjälp av lönerna. Centralbankerna försöker då genom penningpolitik hålla prisökningarna på måttlig nivå, vilket förklarar centralbankens räntebeslut. De sjunkande börskurserna som nämns i uppgiften diskuteras ur flera perspektiv. Utom med utvecklingen i fråga om företagens kostnader för låneskötsel och vinster kan kursnedgången förklaras med att börshandel delvis sker med lånepengar och viljan att skuldsätta sig för att köpa aktier minskar när styrräntan stiger. Investeringsprodukter som grundar sig på ränteavkastning blir också mer lockande när styrräntorna stiger, vilket gör att fler kan tänkas investera i dessa produkter. Det kan å sin sida innebära att efterfrågan, och därmed även priset, på börsnoterade aktier sjunker.

4. Bostadshushållens storlek i Finland (20 p.)

I ett gott svar konstaterar examinandan att antalet bostadshushåll med en eller två personer har ökat redan under flera årtionden. Särskilt stark har ökningen av antalet bostadshushåll med endast en person varit; år 2017 uppgick denna bostadstyps andel redan till över 40 % av alla bostadshushåll. Antalet bostadshushåll med tre eller flera personer har stadigt minskat från och med mitten av 1980-talet.

I svaret analyseras orsakerna till förändringen, till exempel följande:

- Demografiska orsaker (t.ex. faktorer som beror på förändrad åldersstruktur och minskad nativitet)
- Kulturella orsaker (t.ex. värderingar som kan kopplas till modern individualism och frihet, betonande av ekonomisk framgång)
- Sociala orsaker (t.ex. att ungdomstiden blir mer utdragen, barnafödandet skjuts upp, det är svårt att hitta en partner, en allt tidigare flytt från föräldrahemmet, skilsmässor osv.)
- Ekonomiska orsaker (t.ex. långa utbildningstider, stigande levnadsstandard och ekonomiska möjligheter att leva ensam osv.).

- Orsaker i anknytning till sociala boendestödsformer
- Orsaker i anknytning till flyttrörelser (t.ex. flyttrörelser mot tillväxtcentra)

Som följer av förändringarna kan man bland annat granska problem med att efterfrågan riktas mot små bostäder, stigande priser särskilt i tillväxtcentra, att storleken på de bostäder som byggs minskar, ökad ensamhet och kulturella förändringar som är förknippade med livsstilen (t.ex. förflyttas tyngdpunkten för det sociala livet allt mer utanför hemmet).

I ett berömligt svar är granskningen fördjupad och faktorerna som ligger bakom förändringen samt förändringens samhällsliga följder har getts en omfattande och mångsidig analys.

5. Köp och försäljning av aktielägenheter och fastigheter (20 p.)

I ett gott svar har begreppen aktielägenhet och fastighet definierats. En fastighet är ett markområde med eventuella byggnader som finns infört i fastighetsregistret. En aktielägenhet är den del av en fastighet som ägs av ett bostadsaktiebolag och som aktieinnehavaren har besittningsrätt till. I svaret nämns några skillnader och likheter i köp och försäljning. En fastighetsaffär är en formbunden rättshandling, och måste exempelvis göras skriftligt. En aktielägenhetsaffär är däremot inte en formbunden rättshandling, men ett skriftligt avtal rekommenderas. För bägge affärer ska överlåtelseskatt betalas. Bland skillnaderna kan nämnas att fastighetsaffärer är mer komplicerade eftersom det bland annat krävs gravationsbevis och lagfart.

I ett berömligt svar fördjupas jämförelsen av skillnaderna och de gemensamma dragen mellan affärerna. Som en skillnad kan t.ex. nämnas att uppgifter om objektet i en fastighetsaffär fås ur fastighetsregistret, medan disponentintyget ger uppgifter om aktielägenheter och -bolag. Det behövs ett köpvittne för att kunna göra en fastighetsaffär, vilket inte krävs vid köp och försäljning av en aktielägenhet. Vid köp av en aktielägenhet antecknas köparen i bolagets delägarregister, vid en fastighetsaffär antecknas köparen i fastighetsregistret efter lagfarten. Gemensamt för affärerna är att köparen i bägge fall har granskningsplikt och säljaren har upplysningsplikt. Säljaren måste alltså ge korrekt och tillräcklig information om objektet före försäljningen och köparen måste granska köpeobjektet. I fråga om så kallade dolda fel gäller säljarens ansvar vid försäljning av en aktielägenhet i två år, och vid försäljning av en fastighet i fem år. I ett berömligt svar kan man också i större detalj behandla andra servitut, såsom en båtplats, vägunderhåll eller inteckningar som garantier för lån.

6. Köp och försäljning av begagnade bilar (20 p.)

I ett gott svar påpekar examinanden att konsumentskyddslagen kan tillämpas endast i fallet där Stina köpte bil av Kvalitetskärror Ab i egenskap av privatperson, eftersom konsumentskyddslagen är avgränsad till att gälla affärer mellan en näringsidkare och en privat konsument. Den ena av bilarna har köpts i ett företags namn och för dess användning, och därför tillämpas allmän avtalsrätt och eventuella avtalsbrott behandlas i tingsrätten. För bilen som Stina köpte privat kan hon göra en reklamation till Kvalitetskärror Ab. Det är en bra idé att göra reklamationen skriftligt. Stina kan förhandla med säljaren om att reparera bilen, sänka köpesumman eller till och med upphäva köpet. Ifall säljaren inte är villig att göra något av detta kan Stina kontakta konsumentrådgivningen som ger kostnadsfri rådgivning och medlingshjälp i tvister. Ifall ingen lösning kan nås ens med konsumentrådgivningens hjälp kan Stina föra ärendet vidare till konsumenttvistenämnden. Konsumenttvistenämnden ger ett utlåtande på besväret, men detta är enbart en rekommendation som därmed inte är juridiskt bindande. Ifall konsumenttvistenämndens utlåtande inte leder till en uppgörelse kan Stina som en sista åtgärd föra ärendet till tingsrätten, där konsumenttvistenämndens beslut kan beaktas i domen. Bägge parterna kan överklaga tingsrättens dom till hovrätten.

I ett berömligt svar diskuterar examinanden de juridiska aspekterna på båda fallen i större utsträckning och mer ingående. Examinanden kan också lyfta fram att det i Finland inte är ett brott att ändra mätarställningen, men att man kan tala om lindrigt bedrägeri om mätarställningen har ändrats för att lura köparen i en bilaffär.

Del II: 30-poängsuppgifter

7. Demokratins former (30 p.)

7.1. (12 p.)

I ett gott svar behandlas några sådana (populistiska och nationalistiska) faktorer som skapar bilden av ett homogent folk (t.ex. en gemensam kristen tro och kultur, en gemensam historisk bakgrund) samt sådana faktorer som påstås vara ett hot mot nationens enhetlighet (t.ex. invandring och den blandning av kulturer som den för med sig, internationellt storkapital med dess egen agenda – med särskilt omnämnande av den internationella kapitalinvesteraren med ungerskjudisk bakgrund George Soros – och den västeuropeiska liberalismen i stort).

I svaret diskuteras också den bild som videon ger av politiskt ledarskap och demokrati, exempelvis följande faktorer: Politiskt ledarskap personifieras utifrån videon av Fidesz-partiets ledare, den ungerska premiärministern Viktor Orbán, som tillsammans med sitt parti anser sig representera nationens "verkliga värden och målsättningar". Nationalisternas och populisternas tankar kring nationens gemensamma historia, religion osv. och att dessa är hotade drar bort mattan under fötterna på demokratiskt deltagande som grundar sig på yttrandefrihet; detta är ett steg i en mer auktoritär riktning.

I ett berömligt svar har examinanden gjort en omfattande och heltäckande analys av videomaterialet. I svaret kan examinanden behandla skillnaderna mellan Viktor Orbáns demokratimodell som utgår från "hot, försvar och skydd" och de ideal som ligger bakom en liberal demokrati, såsom tanken om en mångfald av värderingar, öppenhet och politisk mångstämmighet.

7.2. (18 p.)

I ett gott svar har examinanden analyserat de institutionella grundpremisserna för liberal demokrati, maktens tredelning, rättsstatsprincipen samt mänskliga och grundläggande rättigheter som möjliggör politiskt deltagande (och marknadsekonomi). Svaret lyfter också fram några problem som är möjliga följder av att göra homogena folk och värdesystem till utgångspunkter för politisk verksamhet samt att basera ett politiskt styre som lutar åt det auktoritära hållet på dessa utgångspunkter. Utifrån denna synvinkel kan examinanden till exempel resonera kring ett självständigt rättsväsende, korruption inom administration och ekonomi, mötes- och yttrandefrihet, obundna medier, religionsfrihet, minoritetsskydd, integritetsskydd, sociala rättigheter samt invandrares och asylsökandes rättigheter.

I ett berömligt svar granskas de eventuella riskerna med Viktor Orbáns demokratimodell på ett omfattande, täckande och samtidigt fördjupande sätt. Relationerna till resten av Europeiska unionen kan också äventyras om den auktoritära utvecklingen i Ungern förstärks.

8. Underskott och skuldsättning i den offentliga sektorn (30 p.)

8.1. (8 p.)

Finlands offentliga sektor uppvisade ett överskott i slutet av 1980-talet men därefter uppvisades ett underskott 1991. Först i slutet av 1990-talet uppvisades ett överskott. Under början av 2000-talet uppvisade den offentliga sektorn ett överskott, men åren 2008–2017 ett underskott. Den offentliga sektorns skuld var i

slutet av 1980-talet jämförelsevis liten, under 20 procent av BNP, men växte snabbt i början av 1990-talet till över 50 procent. Den offentliga skuldandelen av BNP sjönk sedan gradvis på ett årtionde till ca 30 procent, men började växa från och med år 2008 och översteg i slutet av den granskade perioden 60 procent. Utvecklingen kan förklaras med den ekonomiska recessionen i Finland i början av 1990-talet samt följderna av finanskrisen och euroområdet skuldskris under 2000-talet. Balansen inom den offentliga ekonomin blev lidande eftersom sysselsättningen försämrades och skatteintäkterna sjönk. När det rått ekonomisk tillväxt har balansen inom de offentliga finanserna förbättrats och den offentliga skuldandelen av BNP minskat.

8.2. (8 p.)

I svaret kan exempelvis följande synsätt tas upp: inom den globala ekonomin är kopplingarna mellan olika faktorer invecklade och utspridda över ett geografiskt stort område, vilket gör det svårt att förutspå den ekonomiska utvecklingen på grund av mängden variabler. Händelser såsom politiska kriser och finanskriser är överraskande och kan ha följder för bland annat konsumenternas och företagens beteende, råvarupriserna och den internationella handeln. Även konsumenternas humör och förväntningar, som kan vara svåra att förutspå, påverkar utvecklingen. I svaret framkommer det i vilken riktning överskottet och underskottet i Finlands offentliga sektor har utvecklats under åren 2018–2020, och denna information relateras till prognosen i figuren i materialet, tillsammans med en bedömning av hur träffande prognosen kan tänkas vara.

8.3. (14 p.)

I ett gott svar presenteras experternas åsikter i stora drag: Seija Ilmakunnas varnar för utgiftsnedskärningar av rädsla för att sådana i en dylik situation kan sätta den redan sköra ekonomiska tillväxten på spel. Pasi Holm hoppas på en balanserad anpassning av statsfinanserna med hjälp av utgiftsnedskärningar och skattehöjningar, men anser att det redan gjorts många skattehöjningar. Juhana Vartiainen anser att valet av anpassningsmetoder är politiskt, men i egenskap av ekonom anser han att det är viktigt med flexibla valmöjligheter och att eventuella skattehöjningar och utgiftsnedskärningar ska riktas så att sysselsättningen inte blir lidande.

Både statens utgiftsnedskärningar och skatteåttstramningar minskar de inkomster som hushållen har till sitt förfogande; den ena genom att skära ner inkomstöverföringar och den andra genom att skära ner nettosumman av löner och andra inkomster. Ifall utgiftsnedskärningarna och skatteåttstramningarna riktas så att hushållens konsumtionsefterfrågan inte försvagas väsentligt kan de flesta hushåll dra nytta av de möjligen stärkta statsfinansernas följder. Ifall utgiftsnedskärningarna och skatteåttstramningarna rejält

minskar de inkomster som hushållen har till sitt förfogande sjunker konsumtionsefterfrågan, vilket kan avspeglas på företag och slutligen också på statsfinanserna i och med minskade skatteintäkter, ökad arbetslöshet och långsammare ekonomisk tillväxt.

I ett berömligt svar behandlas experternas argument ytterligare. I svaret kan examinanden diskutera vilket tidsperspektiv experterna använder i sin analys av metoderna samt vilka instanser de representerar och hur detta avspeglas i deras bedömning av olika metoder. I jämförelsen av anpassningsmetoderna behandlas följderna av utgiftsnedskärningarna och skatteåtstramningarna mer heltäckande. I granskningen kan examinanden till exempel skilja mellan metodernas påverkningsgrad under olika långa tidsspann och hur olika sorters hushåll påverkas.

9. Framtidsscenarier för EU (30 p.)

9.1. (8 p.)

I svaret motiverar examinanden trovärdigt varför scenariot hen valt är det mest sannolika. Valet av scenario bygger på en analys av skillnaderna mellan scenarierna. Svaret är också knutet till den nuvarande situationen i Europeiska unionen, där beslutet om unionens framtid bygger på avtal mellan medlemsländerna och ländernas gemensamma mål. Det ses som en tilläggsmerit om examinanden observerar att materialet för uppgiften har utarbetats av EU.

9.2. (14 p.)

I ett gott svar beskriver examinanden de förändringar som skulle ske i Finlands säkerhetspolitiska och ekonomiska position om det scenario som hen anser som mest sannolikt förverkligades och bedömer vilken betydelse dessa förändringar skulle ha för Finland. Delområden som kan granskas är t.ex. utrikespolitiken, försvaret, säkerheten, den offentliga ekonomin, handeln, arbetsmarknaden, miljöpolitiken och beslutsfattandet.

I ett berömligt svar har möjliga effekter på olika delområden granskats mångsidigt och omfattande.

9.3. (8 p.)

I svaret beskriver examinanden vilka konsekvenser Europeiska unionens sönderfall skulle ha för Finland och hurdana inrikes- och utrikespolitiska effekter det skulle ha. I svaret behandlas både politiska och ekonomiska konsekvenser. I svaret diskuteras konsekvenserna för Finland av att unionen sönderfaller ur ett brett

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

perspektiv, exempelvis på medborgarnas, företagens eller statens plan. I svaret behandlas förändringarna i Finlands påverkningsmöjligheter både nationellt och internationellt. I svaret fästs uppmärksamhet vid de olika utvecklingslinjernas sannolikhet, och vid osäkerheten i att förutse framtiden.